

2. SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA

Yleisenä tavoitteena on tuottaa ja toteuttaa kuntalaisille ajanmukaiset varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelut lähellä asukkaita.

Tavoitteena on kunnan strategian mukaisesti kunnan asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen. Sivistystoimen palvelut tuotetaan tarkoituksenmukaisesti ja taloudellisesti.

Kunnan elinvoimaisuuden sekä asukkaiden aktiivisuuden ja yhteisöllisyyden edistäminen on keskeistä kaikkien sivistystoimen palvelujen järjestämisessä. Hyvinvoinnin edistämässä on tärkeällä sijalla myös moniammatillinen tiimityö.

Toimialan suunnitelman yleisperusteet ja kehitysnäkymät 2022 - 2024

Esiopetuksen lapsimäärät vaihtelevat 13 ja 21 lapsen välillä vuosittain. Perusopetuksen 1.- 9.luokkien oppilasmäärä 20.9.2021 on 138 oppilasta ja oppilasmäärä laskee ennusteen mukaan n. 8 prosenttia suunnitelmakauden aikana.

Tällä hetkellä varhaiskasvatuksen piirissä on 48 lasta ja esiopetuksessa 21 oppilasta.

1.8.2020 voimaan tulleen varhaiskasvatuslain muutoksen jälkeen kaikilla lapsilla on mahdollisuus osallistua varhaiskasvatukseen. Huoltajat päättävät lapsen osallistumisesta.

Henkilöstön rekrytointi voi olla haasteellista tulevaisuudessa. Lähivuosina henkilöstöä siirtyy eläkkeelle ja uusien työntekijöiden rekrytoinnissa on saatavuuden lisäksi otettava huomioon varhaiskasvatuslaissa määritelty henkilöstön kelpoisuus ja rakenne.

Varhaiskasvatusmaksuja on alennettu 1.8.2021 lähtien. Maksuprosentti säilyy ennallaan (10,7%), mutta tulorajojen noustua on yhä vähemmän perheitä, jotka maksavat varhaiskasvatuspalveluista. Valtakunnallisesti on suunnitteilla uudistuksia perhevapaisiin, varhaiskasvatuslakiin ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksuihin v. 2022.

Valtakunnalliset varhaiskasvatuksen perusteet v. 2017 tullaan päivittämään vastaamaan uudistuvaa 1.8.2022 voimaan tulevaa varhaiskasvatuslakia. Paikallisen suunnitelman päivittäminen aloitetaan kuluvana syksynä. Huoltajat otetaan vahvasti mukaan suunnittelutyöhön. Esiopetuksessa noudatetaan 1.8.2016 käyttöön otettua suunnitelmaa.

Varhaiskasvatuksessa otetaan käyttöön Daisy- toiminnanohjausohjelma. Daisyn kautta perheet varaavat hoitoaikoja ja voivat seurata niiden toteutumista. He pääsevät myös tarkistamaan lapsen ja perheen perus- ja yhteystietoja. Daisy helpottaa viestintää huoltajan ja varhaiskasvatuksen välillä ja mahdollistaa henkilöstön työvuorojen suunnittelun.

Korona on vaikuttanut varhaiskasvatukseen siten, että lapsia on hoidettu tavallista enemmän kotona. Tämä näkyy kotihoidontuen lisääntyneenä käyttönä.

Perusopetuksen opetussuunnitelma 2016 on ollut käytössä 1.8.2019 alkaen kaikilla luokka-asteilla. A1-kielen opetusta on varhennettu 1-2 luokille valtakunnalliseen opetussuunnitelmaan perustuen v. 2020. Oppimisen arviointia on uudistettu 1.8.2020 alkaen. Päättöarviointia varten on laadittu uudet valtakunnalliset perusopetuksen päättöarvioinnin kriteerit kaikkiin yhteisiin oppiaineisiin 1.8.2021 alkaen. Tämä tuo muutoksia oppilaan oppimisen ja osaamisen arvioinnin linjauksiin sekä päättöarvioinnin kriteerien toimeenpanoon. Arvioinnin kriteerejä uudistetaan vaiheittain kaikkien luokka-asteiden osalta.

Opetussuunnitelmassa korostuvat oppilaiden osallisuus, digitalisaation tuomat mahdollisuudet ja laaja-alainen osaaminen. Opetussuunnitelman toteuttaminen vaatii laitteistojen hankintaa, ylläpitoa ja päivittämistä sekä uusien oppimateriaalien hankintaa. Pätevän opetushenkilöstön säilyttäminen, koulutus ja työnohjaus on tärkeää. Oppiaineiden valinnaisuus vaatii opetukseen tuntiresurssia, jotta pienille 10-22 oppilaan ikäluokille voidaan taata monipuolinen valinnaisainetarjonta.

Pitkittyneen korona-ajan poikkeukselliset opetusjärjestelyt näkyvät oppimisen, osaamisen ja hyvinvoinnin vajeena, jonka paikkaaminen tulee näkymään pitkään. Erityisopetuksen, ohjauksen ja oppilashuollon lisääntynyt tarve vaatii myös taloudellista panostusta. Oppilaiden kokonaisvaltainen hyvinvointi sekä henkilöstön jaksaminen ja työhyvinvointi on otettava vakavasti.

2.1 Sivistystoimen hallinto

Sivistystoimen hallinnon tehtävänä on mahdollistaa sivistystoimen palvelujen tuottaminen lähellä asukkaita kustannustehokkaasti. Sivistystoimen hallinto vastaa toiminnan suunnittelusta ja koordinoinnista sekä osallistuu kunnan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen yhteistyössä seudullisesti ja muiden toimijoiden kanssa. Sivistystoimenjohtajan tehtävät on jaettu toimialueittain rehtorille ja hallintojohtajalle. Rehtori vastaa perusopetuksesta ja varhaiskasvatuksesta. Hallintojohtajan vastuulla on kirjasto, vapaa-aika, liikunta, kulttuuri, vapaa sivistystyö ja nuorisotyö.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Toimivien ja ajanmukaisten varhaiskasvatus-, perusopetus- ja hyvinvointipalvelujen tuottaminen lähipalveluna kustannustehokkaasti.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittarit	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet Toimivat ja ajanmukaiset palvelut	Vaikuttavuustavoitteet Toimintasuunnitelmien mukaisten palvelujen tuottaminen	Arviointikyselyjen toteuttaminen eri toimialoilla	Henkilöstön koulutus ja esimiestyön tukeminen
Tuottavuustavoitteet Taloudelliset rakenteet ja toimintamallit	Tuottavuustavoitteet Taloussuunnitelmien mukaiset palvelut	Osavuositarkastukset / vertailu talousarvioon	Taloussuunnitelman toteuttaminen

2.2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, oppimista ja hyvinvointia yhdessä huoltajien kanssa. Varhaiskasvatusta toteutetaan valtakunnallisten säädösten, Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden ja Hartolan linjausten mukaisesti.

Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkotia Vantussa ja perhepäiväkotia Onnimannissa. Vuorohoito järjestetään Onnimannissa. Varhaiskasvatuspaikkoja on oltava riittävästi ja lisääntyvään varhaiskasvatuksen tarpeeseen on kyettävä reagoimaan nopeasti.

Laadukasta varhaiskasvatusta ei ole ilman riittävästi koulutettua ja hyvinvoivaa henkilöstöä. Valtioneuvoston asetus varhaiskasvatuksesta (753/2018) määrittelee henkilöstön mitoituksen. Varhaiskasvatustalakiin (540/2018) 1.8.2021 tehdyn muutoksen mukaan

henkilömitoituksesta poikkeaminen ei ole mahdollista henkilöstön poissaoloista johtuvista syistä. Mitoituksessa on otettava huomioon myös lasten tuen tarve henkilöstömäärään nähden. Tarvittaessa palkataan lisää henkilöstöä.

Hartolan kunta on saanut Opetus- ja kulttuuriministeriöltä 25 566,00 euron erityisavustuksen varhaiskasvatuksen lastenhoitajan palkkaamiseksi toimintakaudelle 2021-2022.

Esiopetuksella tarkoitetaan kuusivuotiaille tarjottavaa maksutonta perusopetuslain määrittelemää ja esiopetuksen opetussuunnitelman mukaista opetusta. Esiopetusta järjestetään päiväkotia Vantussa.

Jokainen lapsi on oikeutettu saamaan tukea kehitykseensä ja oppimiseensa. Varhaiskasvatuksen henkilöstön tukena toimii monialainen asiantuntijaryhmä Laku / esiopetuksessa OHR. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelut järjestetään ostopalveluna Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselta 2pv/kk. Opetus ja kulttuuriministeriön korona-avustuksella palkataan lukuvuodeksi 2021-2022 esiopetukseen osa-aikainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet			
Valtuustoon nähtävät tavoitteet	Lautakuntaan nähtävät tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Vaikuttavuustavoitteet			
Varhaiskasvatuslain mukaisten palvelujen tarjoaminen.	Monipuolisten palvelujen tuottaminen kysyntää vastaavasti.	Nopea reagointi perheiden varhaiskasvatuksen tarpeisiin.	Järjestetään perheiden ja lasten tarpeiden mukaisia varhaiskasvatuspalveluita.
Lasten tasapainoisen kasvun, kehityksen ja oppimisen turvaaminen sekä lapsiperheiden hyvinvoinnin tukeminen.	Lapsen edun mukaiset, laadukkaat varhaiskasvatuspalvelut. Varhaiskasvatuksen kehittäminen.	Esiopetuksen maakunnallinen arviointi 2022. Varhaiskasvatuksen maakunnallinen arviointi 2023	1.8.2018 käyttöön otettu varhaiskasvatuslaki ja asetus sekä varhaiskasvatussuunnitelma ja esiopetussuunnitelma ovat työntekijöiden työn perusta. Yhteistyö huoltajien kanssa, vasu-/oppimissuunnitelmakeskustelut. Laku- / OHR- palaverit 1Xkk, tarvittaessa useammin. Laku- OHR-ryhmä arvioi tavoitteiden toteutumista. Kyselyiden tulokset hyödynnetään palvelujen suunnittelussa ja lasten sekä huoltajien osallistumista lisätään ottamalla heidät mukaan toiminnan suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Vanhempaintoimikunnan perustaminen.
Motivoitunut ja hyvinvoiva henkilöstö.	Henkilöstön täydennyskoulutus ja työyhteisön kehittäminen.	Henkilöstökyselyt ja kehityskeskustelut.	Viisikkokuntien (Joutsa, Pertunmaa, Sysmä, Toivakka, Hartola) yhteinen koulutuspäivä 1Xv.

	Riittävä henkilöstö ja tarvittaessa ulkopuolisten sijaisten käyttö.		Hyödynnetään PHKS:n, Päijät-Hämeen seudullisten varhaiskasvatuspalveluiden ja Aluehallintoviraston koulutustarjontaa. Seudullisiin hankkeisiin liittyvät koulutukset. Koulutussuunnitelman toteuttaminen. Tyhy-toiminta. Tiimityön kehittäminen.
Tuottavuustavoitteet			
Kustannustehokas ja vaikuttava palvelutoiminta.	Joustavat, tarkoituksenmukaiset sekä kehittyvät palvelut ja organisaatio. Sähköisten ohjelmistojen käytön kehittäminen.	Lasten lukumäärä eri toimintamuodoissa	Suhdelukujen mukainen lapsimäärä. Henkilökunnan tarkoituksenmukainen käyttö, sijaistaminen. Tiimivastaavat eri varhaiskasvatusyksiköissä sekä tiimityö. Henkilöstön koulutus.

Kotihoidon tuki

Kotihoidon tukea myönnetään vanhemmalle tai muulle huoltajalle, jonka alle 3-vuotias lapsi ei ole kunnan järjestämässä varhaiskasvatuksessa (päivähoidossa). Lasta voi hoitaa jompikumpi vanhemmista tai muu hoitaja (esim. sukulainen). 1.8.2017 Hartolan kunta on myöntänyt hakemuksesta kuntalisää.

Lasten kotihoidontuen kustannukset ja lasten määrä vuosina 2013–2022 sekä varatut määrärahat.

Lasten kodinhoidon tuet		
Vuosi	Keskimäärin lapsia/perheitä	Kodinhoitotuen määrä
2013	36	101 560 €
2014	36	112 262 €
2015	37	118 750 €
2016	46	144 060 €
2017	30	104 160 €
2018	33	sis. kuntalisä 119 340 €
2018 Kuntalisä	9	18 840 €
2019	28	sis. kuntalisä 104 042 €
2019 Kuntalisä	5	12 210 €
2020	29	sis. kuntalisä 119 840 €
2020 Kuntalisä	5	11 220 €
2021		sis. kuntalisä 87 000 €
2021 Kuntalisä		10 000 €
2022		sis. kuntalisä 132 000 €
2022 Kuntalisä		24 000 €

2.3 Perusopetus

Opetustoimessa strategisina painopisteinä on turvata esi- ja perusopetus 0-9 luokille ja säilyttää yhtenäiskoulu Hartolan kunnassa. Tämä merkitsee vakinaisten, pätevien opettajien määrän säilyttämistä suhteessa pieniin oppilasryhmäkokoihin. Samalla on huolehdittava riittävästä oppiaineiden valinnaisuudesta oppilaille huolimatta ikäluokkien pienemisestä.

Opetustoimen strategiset painopisteet kohdentuvat koko kouluyhteisön hyvinvoinnin lisäämiseen. Uuden koulurakennuksen myötä turvataan kaikille sisäilmaltaan puhtaat ja turvalliset opiskelu- ja työtilat. Erityisesti on huomioitava oppilaiden hyvinvointi sekä erityisopetuksen ja ohjauksen tarve. Koulun erityisen tai tehostetun tuen oppilaat opiskelevat pääsääntöisesti inklusioperiaatteen mukaisesti ja ikätasoisesti omassa yleisopetuksen ryhmässä. Pieni ryhmäkokoo on inklusion toteuttamisessa ensiarvoisen tärkeää. Varmistamme riittävät resurssit erityisopetukseen. Lukuvuonna 2021-2022 erityistä tukea saavia perusopetuksen oppilaita on koulussa 7,2 % ja tehostettua tukea saavia oppilaita 18,8 %. (yht.26%)

Oppilaan saaminen erityisopetuksen avulla jatko-opintoihin on yksi kustannustehokkaimpia keinoja ehkäistä syrjäytymistä. Koulussa koulunkäynninohjaajat ovat merkittävässä roolissa inklusion toteuttamisessa ja oppilaiden hyvinvoinnin tukemisessa. Heidän oppilaille antaman ohjauksen, avun ja tuen muotojen kehittäminen sekä koulutukseen panostaminen on tärkeää.

Koulun tv- ja medialaitteiden ajanmukaisuus ja laitteiden tekninen hallinta /tv- taidot oppilailla ja henkilöstöllä on jatkuvasti kehittyvä asia. Koulun digistrategia on laadittu palvelemaan tätä tavoitetta. Kuntaan on myös perustettu varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen digityöryhmä, joka seuraa, päivittää ja kehittää varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen digistrategiaa ja tv- opetussuunnitelmaa kunnassa sekä tekee yhteistyötä seudullisen tv-kehittämisryhmän kanssa.

Strategisena painopisteenä on myös henkilöstön hyvinvointi. Taloudellisia resursseja on kohdennettava myös työyhteisöön ja työhyvinvoinnin kehittämiseen. Täydennyskoulutus, Tyhy-toiminta ja työnohjaus ovat tässä keskiössä.

Pitkittynyt korona-aika on heikentänyt oppilaiden oppimistavoitteiden saavuttamista, tuottanut oppimisvajetta ja lisännyt oppilashuollollisia toimenpiteitä. Erityisopetuksen, tukiopetuksen ja ohjauksen tarve on lisääntynyt. Ohjaajien työtunteja on kohdennettu yhä enemmän tukea tarvitsevien oppilaiden ohjaamiseen. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen on muutettu 1.8.2021 alkaen niin, että aamupäivätoiminnasta on luovuttu ja iltapäivän kerhotunnit ovat koulupäivinä klo 13-16. Toiminnan supistamisella on pystytty kohdentamaan ohjaajaresurssia enemmän perusopetuksen oppitunteihin ja tukea tarvitseville oppilaille. Opetusministeriön tasa-arvohankkeen avustuksella 5. luokka on jaettu kahdeksi rinnakkaisluokaksi tukea tarvitsevien oppilaiden oppimisen turvaamiseksi.

Koronatilanteen mahdollisesti tasaantuessa lukuvuonna 2021-2022 rakennetaan yhdessä uudenlaista, sujuvaa, hyvinvoivaa ja turvallista arkea. Koulussa suunnitellaan, miten oppimis- ja hyvinvointivajetta voidaan paikata, tukea oppilaiden oppimista ja hyvinvointia sekä luoda tulevaisuususkoa. Tärkeää on turvata elämänmyönteiset, yhteisöstä voimaa ammentavat rutiinit ja henkilökunnan ja oppilaiden jaksaminen sekä oppilaiden mahdollisuus oppia ja saada riittävästi ohjausta ja tukea.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Lasten ja nuorten oppimisen, kasvun, hyvinvoinnin ja kehityksen sekä perheiden kasvatustehtävän tukeminen. Kustannustehokkaat ja vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittarit	Toimenpiteet
Lasten ja nuorten tasapainoisen oppimisen, kasvun ja kehityksen edistäminen ja tukeminen Oppilaiden jatko-opintojen ja ammatinvalinnan kannalta tarpeellisten tietojen ja taitojen saavuttaminen Motivoitunut, hyvinvoiva ja työhönsä sitoutunut henkilöstö	Oppimisen rohkaiseva tukeminen Syrjäytymisen ja kiusaamisen ehkäisy Monikulttuurisuuden ja suvaitsevaisuuden edistäminen Lasten ja nuorten osallisuuden edistäminen Monipuolinen ja laadukas opetus TVT-taitojen parantaminen Jatko-opintovalmiuksien turvaaminen Työhyvinvoinnin ja osallisuuden parantaminen	KiVa-koulu kysely Laajan terveys-tarkastuksen avainindikaattorit Kouluterveyskysely Oppilashuollon – mitä kuuluu? -kyselyt ja huoltajakyselyt Oppilaskunnan ja ruokahuollon kyselyt Opetustunnit/oppilas Koulupudokkaiden määrä Perusopetuksen seudullinen arviointi Oppika, opeka ja ropeka – tv-t kyselyt Henkilöstökyselyt/työhyvinvointikyselyt seudullinen arviointi Caf-arviointi	KiVa Koulu -ohjelma Kouluterveyskysely Liikkuva Koulu Vanhempien tapaamiset Yhteisöllinen ja yksilökohtainen oppilashuolto Koulunuorisotyöntekijä Iltapäivätoiminta Oppilaskuntatoiminta Kerhotoiminta Opetussuunnitelman ja toimintasuunnitelmien toteuttaminen Tehostettu oppilaanohjaus Monipuolinen opetus- ja valinnaisainetarjonta Etsivä nuorisotyöntekijä koululla viikoittain Fyysisten työolosuhteiden parantaminen Kehityskeskustelut Täydennyskoulutuksen ja työnohjauksen tarjoaminen Tyhy-toiminnan monipuolistaminen
Tuottavuustavoitteet	Tuottavuustavoitteet	Kustannukset euroa/oppilas	Henkilöstösuunnitelman ja toimintasuunnitelman yhteensovittaminen
Kustannustehokas ja vaikuttava palvelutoiminta	Tehtävien hoitaminen tehokkaasti ja taloudellisesti Opetusryhmien järkevä muodostaminen Kiinteistön järkevä ja monipuolinen käyttö	Keskimääräinen ryhmäkoko Tilojen käyttöaste koulupäivän aikana ja muu käyttö	Tilojen joustava ja monipuolinen käyttäminen, oppimistilojen suunnittelu

Tunnuslukuja

	TP 2019	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023	TA 2024
Oppilasmäärä 20.9. ka	167	150,5	144	138	140	132
€/oppilas ilman vammaisopetusta	15748	19723				
€/oppilas sisältää vammaisoppilaat	15616	19447				
Ryhmäkoko (oppilasmäärä 20.9.)	13,9	13,0	12	12,5	12,7	13,2

Kustannukset (ilmoitettu tuhat €/opp) ja oppilasmäärät (ka) OPH raportilta 20.9.
 Ilman vammaisopetusta oppilaat 2019 + 2020 (145 + 144) 144,5. Kustannukset 1136 + 1714 = 2850 ja sis. vammaisopetus oppilaat (154 +150) 152. Kustannukset 1236 + 1720 = 2956
 (Oppilaan hintaan vaikuttaa v. 2020 rakennusten poistojen suuruus 683, vuonna 2019 vastaava luku oli 149)

2.4 Vapaa sivistystyö

Perustehtävänä on tuottaa laadukkaita kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluita, jotka edistävät asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja lisäävät yhteisöllisyyttä.

Kulttuuripalvelut

Monipuoliset kulttuuripalvelut vahvistavat yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä paikallista identiteettiä. Rikas paikallinen kulttuuritoiminta luo edellytyksiä hyvinvoinnin kokemuksellisuudelle lisäten yhteisöllisyyttä ja kunnan vetovoimaa. Kulttuuritoimi järjestää tapahtumia ja toimintaa eri taiteen ja kulttuurin alat huomioiden, pyrkien huomioimaan laajasti eri ikäryhmät. Vuoden 2022 aikana Hartolaan valmistuu kulttuurikasvatussuunnitelma.

Hartolan kunta on mukana Päijät-Hämeen kuntien yhteisessä lastenkulttuurikeskus Efektin toiminnassa ja tekee yhteistyötä Konserttikeskuksen kanssa. Tärkeimpiä kulttuuritoimen järjestämiä tapahtumia ovat mm. Taidesalonki Talvio ja kunnan Itsenäisyyspäivän juhlallisuuksudet.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Monipuolisen kulttuuritoiminnan tarjoaminen kaikenikäisille.			
Valtuustoon nähden sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähden sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Monipuolista kulttuuritoimintaa kaikenikäisille	Hyvinvointia lisäävät edellytykset taiteen ja kulttuurin tekemiselle ja kokemiselle Monipuolinen kulttuuritarjonta	Kunnan kulttuuritilojen ja ympäristön hyödyntäminen Asiakaspalautteet Yleisömäärät	Monipuolinen, kysyntään vastaava kulttuuritarjonta Paikallinen ja seudullinen yhteistyö Avustukset

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluiden tavoitteena on tarjota monipuolisesti erilaiset liikkujat huomioiden helposti saavutettavissa olevia liikuntapaikkoja ja lisätä liikkujien tietoisuutta omatoimisen liikunnan terveysvaikutuksista. Sisäliikuntapaikkoina toimivat Liikuntamaja ja monitoimihalli KunkkuAreena. Yhtenäiskoulun yhteydessä oleva lähiliikuntapaikka ja Liikuntamajan ympäristö luovat erinomaiset edellytykset ulkoliikunnan harrastamiseen.

Liikuntaneuvonta tekee paluun liikuntapalveluiden yhteyteen terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen puolelta. Suunnitelmissa n liikuntaneuvonnan osalta tehdä Hartolan ja Sysmän välistä yhteistyötä, joka toisi mahdollisuuksia toiminnan kehittämiseksi niin, että liikuntaneuvojan palvelut palvelisivat entistä paremmin kohderyhmiään. Mikäli yhteishankkeelle saadaan AVI:lta valtionavustusta, palkataan yhteinen liikunnanohjaaja, joka vastaa kuntien liikuntaneuvonnasta osallistuen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyöhön.

Liikuntapalveluissa toteutetaan osallistavanbudjetoinnin kokeilu vuoden 2022 aikana.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Edistetään eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla tasapuolisesti Kustannustehokkaat ja vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähten sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähten sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Edistetään hyvinvointia ja terveyttä liikunnan avulla	Tietoisuus omatoimisista liikuntamahdollisuuksista Liikuntaan ohjaaminen ja tukeminen liikuntapaikkojen saavutettavuudella ja asiantuntevalla ohjauksella	Tilastot Osallistujien aktiivisuus	Vakiintuneet tapahtumat ja aktivointitoimenpiteet Markkinointiin ja tiedotukseen panostaminen Osallistavanbudjetoinnin kokeilu
Toimintakyvyn ylläpitäminen ja parantaminen liikunnan avulla	Terveysliikunnan palveluiden kattavuus yksilölliset tarpeet huomioiden Riittävät resurssit ja ammattitaitoiset ohjaajat Liikuntamahdollisuuksien saavutettavuus ja monipuolisuus	Testien tulokset Osallistujakyselyt Liikuntalähetteet ja niiden vaikuttavuus	Paikallinen ja seudullinen yhteistyö Testitapahtumat Liikuntatapahtumat Workshopit Liikuntaneuvoja palvelut toteutetaan yhteistyökokeiluna Sysmän kanssa Yhteistyö PHLU:n kanssa

Nuorisopalvelut

Tavoitteena on tarjota laadukkaita ennaltaehkäisevän nuorisotyön toimintamuotoja arkeen ja juhlaan nuorten yksilölliset tarpeet huomioiden. Nuokun, Nuorten Työpaja Signaalin ja Etsivän Nuorisotyön yhteinen Nuortentalo Nurkka29 mahdollistaa 7-29 -vuotiaille suunnatut ajankohtaisiin asioihin ja kasvun haasteisiin painottuvan räätälöidynkin toiminnan. Nuortentalo on nuorten suvaitsevaisuutta, päihteettömyyttä ja itsenäistymistä tukeva nuorten oma tila.

Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa järjestetään nuorille monipuolista toimintaa ja seudullista yhteistyötä tehdään mm. nuorisovaltuustojen sekä nuorten parissa työskentelevien tahojen kanssa.

Hartolan nuorisotoimi hallinnoi Aluehallintoviraston erityisavustusta kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen ja kehittämiseen. Kaksivuotisessa hankkeessa nimensä mukaisesti tuodaan koulunuorisotyötä Hartolaan ja Sysmään.

Lähiliikuntapaikan yhteydessä sijaitsevan skeittiparkin toteutukselle haetaan Leader-rahoitusta ja mikäli avustuspäätös on myönteinen Hartolan skeittausolosuhteet parantuvat nykyaikaisia vaatimuksia vastaaviksi scoottaajia unohtamatta.

Nuorten kesätyöllistäminen toteutetaan Lions Club Hartolan ja Hartolan Yrittäjien tukemia kesätyöpasseja alle 18-vuotiaille nuorille jakaen. Nuorten kesätyöllistämisen tavoitteena on lisätä nuorille valmiuksia toimia työmarkkinoilla ja oppia työelämän pelisääntöjä.

Strategiset pitkän aikavälin tavoitteet Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävä toiminta: päihitteettömyyttä, suvaitsevaisuutta ja itsenäistymistä vahvistaen. Kustannustehokkaat ja vaikuttavat toimintaprosessit.			
Valtuustoon nähtävien sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähtävien sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Lasten ja nuorten hyvinvointia edistävä toiminta ja monipuoliset päihitteettömät vapaa-ajanviettomahdollisuudet Nuorten arjen hallinnan ja kasvun tukeminen Nuorten osallisuus ja kuuleminen	Monipuolinen toiminta Nuorisotilalla Nuorisovaltuusto aktiivisena vaikuttajana Nuorten aktiivisuuden tukeminen harrastustakuulla Monialainen työryhmä ja seudullinen yhteistyö	Hyvinvointi-indikaattorit Tilastot Kyselyt Tapahtumien lukumäärä ja kävijämäärät Osallistujapalaute	Nuorisovaltuusto osallistuu päätöksentekoon kunnassa Tapahtumat ja ohjattu päihitteetön toiminta Moniammatillinen työryhmä ja seudullinen yhteistyö Nuorten kuuleminen Harrastamisten kynnys matalaksi mm. maksuttomilla harrastustiloilla ja liikuntaryhmillä
Erityisnuorisotyö	Etsivä nuorisotyö ja nuorten työpajatoiminta tavoittavat alle 29- vuotiaat ilman koulutusta tai työtä olevat ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret	Asiakkaiden määrä Nuorisotyöttömien määrä Nuorten jatkosijoittuminen pajajakson tai koulutuksen jälkeen	Etsivä nuorisotyö tunnetuksi Välituntitoiminta yhtenäiskoululla ja Itä-Hämeen opistolla 9-luokkalaisten jatkosuunnitelma keskustelut yhdessä kuraattorin kanssa Koulunuorisotyön hanke Sysmän nuorisotoimen kanssa
Nuorten toiminnallinen ja suunnitelmallinen aktivointi	Autetaan nuoria sijoittumaan koulutukseen ja työelämään erilaisin tukitoimin itsenäistymistä ja elämänhallintaa tukien Startti -toiminnan valmiuksien ylläpitäminen yhteistyössä Hartolan toimintakeskuksen kanssa	Nuorten työpaja: Sopimukselliset nuoret Ohjauskäyntimäärät Valmennuspäivät Työvoimaviranomaisten tapaamiset Sijoittuminen pajajakson jälkeen Sopimusten keskeytykset Etsivä: Kontaktit ja asiakasmäärä	Yksilöllinen ja tavoitteellinen työpajatoiminta työttömille nuorille Opinnollistamisen kautta mahdollisuus osaamistodistuksien sekä keskeytyneiden peruskouluopintojen suorittamiseen osana pajajaksoa Oppilaitosyhteistyö Moniammatillinen seutuyhteistyö Tehokkaat tukitoimet yhteistyötahojen kanssa mm. päihdetyö, psykiatrinen sairaanhoitaja, sosiaalityö Toimintaan haetaan hankerahoitusta AVI:lta

			Hankeyhteistyö sekä alueellinen yhteistyö alueen nuorten työpajojen kanssa (Sysmä, Joutsa, Heinola)
--	--	--	---

Nuorten työpaja – hanke

Nuorten työpaja -hankkeen ensisijainen palvelu on valmennuspalveluiden tuottaminen nuorille, alle 29-vuotiaille hartolalaisille. Nuorten Työpaja Signaali tarjoaa 16–29-vuotiaille työttömille, vailla opiskelupaikkaa jääneille nuorille mahdollisuuden ohjattuun ja tuettuun pajatoimintaan mikä käsittää erilaisia työtehtäviä mediapajaympäristössä sekä muuta nuorisolain mukaista aktivoivaa toimintaa. Lisäksi nuorten pajalla tarjotaan mahdollisuus osaamistodistuksien suorittamiseen sekä ja peruskouluopintojen loppuun saattamiseen yhteistyössä koulutuksen järjestäjän kanssa. Nuorten työpaja tarjoaa myös tukea avoimille työmarkkinoille työllistymiseen sekä opiskelupaikan löytämiseen. Työpajalla kehitetään nuoren elämänhallintataitoja ja tuetaan terveellisiin elämäntapoihin. Tavoitteena on syrjäytymisen ehkäiseminen ja arjenhallintataitojen opettelu.

	2020	2021	2022
Tavoitetut nuoret	40 nuorta	35 nuorta	30 nuorta
Pajalla tehdyt sopimukset	30 nuorta	25 nuorta	20 nuorta
Muihin toimenpiteisiin ohjatut nuoret	14 nuorta	15 nuorta	10 nuorta

Hartolan etsivä -hanke

Etsivän nuorisotyön pääkohderyhmänä ovat hartolalaiset, alle 29 -vuotiaat nuoret, jotka ovat jääneet työelämän ja opintojen ulkopuolelle. Se on tavoitteellista ja toiminnallista tukea, joka pitää sisällään yksilö- ja pienryhmätoiminnan ohjausta, päihdekasvatusta ja arjenhallintataitojen vahvistamista. Etsivän nuorisotyön painopisteenä on ennaltaehkäisevä työ, joka näkyy tiiviinä yhteistyönä esim. Hartolan yhtenäiskoulun ja alueen toisen asteen oppilaitosten kanssa. Etsivä toimii myös Rikosseuraamuslaitoksen apuvalvojana ja on mukana Puolustusvoimien Time Out – Aikalisä! -toiminnassa.

	2020	2021	2022
Asiakkuudet	47	47	39
Asiakkaiden ikäjakauma: 21-vuotiaat tai alle	40	40	31

Kirjasto

Hartolan kunnankirjasto kuuluu kunnan lakisääteisiin peruspalveluihin ja sen tavoitteena on edistää väestön yhtäläisiä mahdollisuuksia lukuharrastukseen ja sivistykseen. Kirjasto mahdollistaa kansalaisvalmiuksien kehittämisen ja elinikäisen oppimisen, sekä väestön opastamisen digitaalisten yhteyksien äärelle. Kirjasto tuo iloa kaikenikäisille ihmisille ja on kuntalaisille erittäin tärkeä palvelu.

Hartolassa omatoimikirjasto on erittäin laadukas, sillä koko kirjaston aineisto, varastoa lukuun ottamatta, on omatoimiasiakkaiden käytössä. Lisäksi kirjastossa voi omatoimijalla käyttää asiakaskoneita ja lukea digimuotoisia sanomalehtiä e-press-tietokannasta. Omatoimikirjastoon pääsee kirjastokortilla ja siihen liitetyllä pin-koodilla, lainausautomaatti toimii samoilla tunnuksilla.

Tavoitteet 2022–2024

Valtuustoon nähten sitovat tavoitteet	Lautakuntaan nähten sitovat tavoitteet	Mittari ja vertailuarvo	Toimenpiteet
Kattavat kustannustehokkaat kirjastopalvelut. Omatoimikirjaston käyttö pitkillä aukioloajoilla ja ilman ikärajoja.	Monipuolinen, ajantasainen kokoelma. Päivitetyt kirjastojärjestelmät ja verkkopalvelut. Ammattitaitoinen henkilökunta. Kirjasto pyrkii toimimaan vakinaisella henkilökunnalla ympärivuotisesti. Kansalaisten digineuvonta.	Kokonaislainaus Lainat/asukas Kirjastokäynnit Omatoimikirjaston lainausluvut Omatoimikirjastoon kirjautuneiden määrä Digipastusten määrä	Riittäväillä, kustannustehokkailla henkilöstöresursseilla, sekä omatoimikirjaston avulla toteutettavat kirjastopalvelut.

Seudullinen kirjastoyhteistyö

LASTU-kirjastoissa on käytössä Axiell Aurora-kirjastojärjestelmä, jossa on yhdistetty kaikkien Päijät-Hämeen kirjastojen aineisto- ja asiakastiedot. Päijät-Hämeen kunnissa ja kaupungeissa (Asikkala, Hartola, Heinola, Hollola, Kärkölä, Lahti, Orimattila, Padasjoki ja Sysmä) toimii yhteensä 18 kirjastoa ja viisi kirjastoautoa. Omatoimikirjasto on käytössä kymmenessä toimipisteessä. Kirjastojen kokoelmat tarjoavat noin 1,2 miljoonaa kirjaa, musiikkia, kuvataallenteita sekä muuta aineistoa asiakkaiden käyttöön.

Kirjaston tunnusluvut

Kirjastotoimi	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024
Kokonaislainaus	30639	30 000	30 000	35 000	35 000
- pääkirjasto	19615				
- omatoimikirjasto	11 024				
- kaukolainat (ei laskettu kokonaislainauslukuun)	29				
Lainat/asukas	10,7	11	11	12	12
Kirjastokäynnit					
- pääkirjasto+omatoimikirjasto_____	12295	15 000	15 000	17 000	17 000
- omatoimikirjasto	2392				

Omatoimikirjaston kävijämäärä kertoo vain kirjastokortilla omatoimikirjastoon kirjautuneiden määrän.

Yhdellä kortilla voi tulla vaikkapa perhe tai pariskunta, vaikka emme sitä suosittele.
 Kävijälaskuri kertoo koko kirjaston vuosittaisen kävijämäärän. Käytämme kävijälaskuria tilastossa mittarina asiakaskäyntien laskennassa.

Aukiolotunnit	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024
Pääkirjaston palvelutunnit	1199	1 415	1 365	1365	1365
Omatoimikirjaston aukiolotunnit	3120	4600	5700	5700	5700

Vapaa sivistystyö (kansalaisopisto ja musiikkikoulu)

Vapaan sivistystyön palvelut ostetaan Itä-Hämeen Opistolta. Itä-Hämeen Opiston kansalaisopisto tarjoaa nuorille ja aikuisille mahdollisuuden kehittää opiskeluun ja harrastamiseen. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulu tarjoaa taiteen perusopetuksen mukaista musiikin perusopetusta. Itä-Hämeen Opiston musiikkikoulussa on mahdollista suorittaa musiikin perusopetuksen yleinen oppimäärä. Vapaan sivistystyön opetus järjestetään Itä-Hämeen opiston omien tilojen lisäksi kunnan eri kiinteistöissä.

Tunnuslukuja:

	TP 2020	TA 2021	TA 2022	TA 2023
Kansalaisopisto euroa	36 948	30 066	27 129	27 129
Musiikkikoulu euroa	33 815	22 197	22 142	22 142